

NOTARISBAROMETER

S1 2018

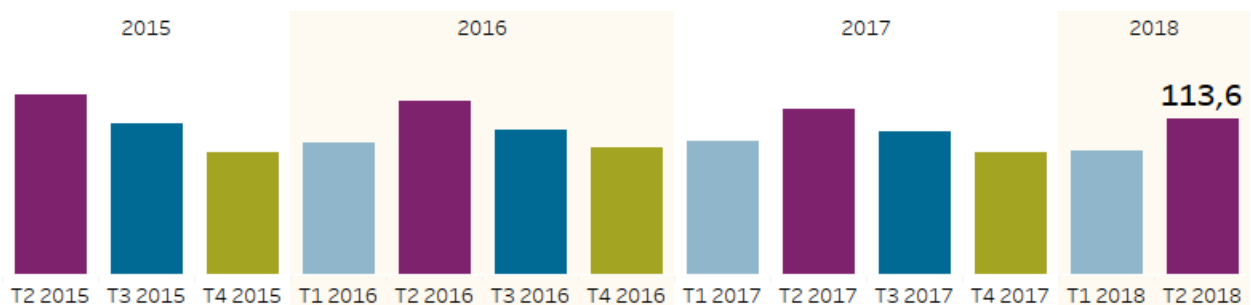
FAMILIE

WWW.NOTARIS.BE

HUWELIJKSOVEREENKOMSTEN¹

De index van de huwelijksovereenkomsten weerspiegelt de evolutie van het aantal huwelijkscontracten alsook de wijzigingen van het huwelijksregime. De index kende zijn start in het 3de trimester van 2007 (100-index).

De index sloot het 2de trimester van 2018 af op 113,6 punten. Een stijging van 26% ten opzichte van het 1ste trimester van 2018. Toch blijkt dit het zwakste 2de trimester te zijn sinds 2007.

Grafiek 1: Index huwelijksovereenkomsten

De eerste zes maanden van 2018 daalde het aantal verleden en in het centraal register ingeschreven akten -6,8% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar.

Grafiek 2: Evolutie huwelijkscontracten / wijzigingsakten eerste 6 maanden 2017 - 2018

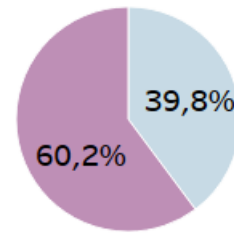
NIEUWE HUWELIJKSCONTRACTEN (VOOR HET HUWELIJK)

Vóór de aanvang van het huwelijk hebben de toekomstige echtgenoten de keuze of ze al dan niet een huwelijkscontract willen afsluiten. In deze overeenkomst kiest het koppel voor een welbepaald huwelijksvermogensstelsel en wordt hun de mogelijkheid geboden om specifieke bepalingen of afwijkingen op het gekozen huwelijksvermogensstelsel toe te voegen naargelang hun persoonlijke situatie. Als er geen huwelijkscontract werd opgemaakt dan is automatisch het wettelijk stelsel van toepassing op de toekomstige echtgenoten.

¹ Gebaseerd op het Centraal Register van Huwelijksovereenkomsten (CRH), de centrale gegevensdatabank waarin huwelijksovereenkomsten, wijzigingsakten en samenlevingsovereenkomsten voor wettelijke samenwoners worden opgenomen

In het Centraal Register van Huwelijksovereenkomsten worden zowel de nieuwe huwelijkscontracten als de wijzigingen van het huwelijksvermogensstelsel (tijdens het huwelijk) opgenomen. In het eerste semester van 2018 vertegenwoordigen nieuwe huwelijksovereenkomsten 39,8% van alle huwelijksovereenkomsten gerelateerde inschrijvingen in het centraal register.

■ Huwelijkscontract / Contrat de mariage
 ■ Wijzigingsakte / Acte modificatif

Grafiek 3: Verhouding akten volgens type (eerste 6 maanden 2018)

Bij de koppels die vóór de aanvang van het huwelijk een expliciete keuze van het huwelijksvermogensstelsel maken, kiest het merendeel (70,9%) voor het stelsel van scheiding van goederen (of een variant op dit stelsel) als kader om hun vermogen te regelen (grafiek 4).

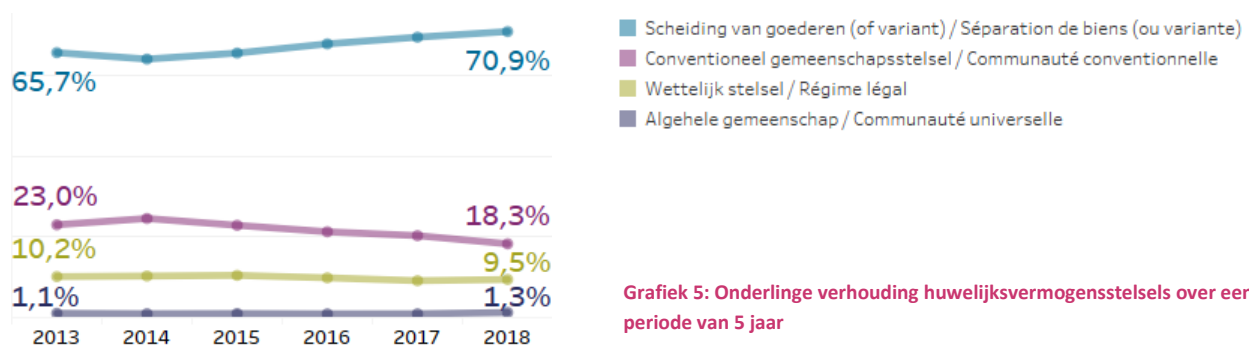
In 9,5% van de gekozen huwelijksovereenkomsten wordt geopteerd voor het wettelijk stelsel waarbij men binnen de huwelijks-overeenkomst bijkomende specifieke regelingen treft, bijvoorbeeld naar de eigen nalatenschap toe. Het minst populaire regime voor nieuwe huwelijkscontracten is de algehele gemeenschap. Bij dit stelsel is alles gemeenschappelijk en behoort het vermogen dus toe aan beide echtgenoten. Dit stelsel vertegenwoordigt slechts 1,3% van de huwelijkscontracten afgesloten in de eerste jaarhelft 2018.

Grafiek 4: Keuze van het huwelijksvermogensstelsel in de huwelijksovereenkomst (eerste 6 maanden 2018)

Bijkomende uitleg omtrent de verschillende huwelijksvermogensstelsels en wat die inhouden is terug te vinden in het addendum op het einde van dit document. Tevens worden hierin de nieuwe regels van de hervorming van het erfrecht en het huwelijksvermogensrecht samengevat. Deze nieuwe hervorming ging in op 1 september 2018.

Tot slot toont grafiek 5 de verhouding van de verschillende stelsels over een periode van 5 jaar. Het stelsel van scheiding van goederen was in 2013 ook al het meest geopteerde regime bij de koppels. In 65,7% van de nieuwe huwelijkscontracten koos men 5 jaar geleden voor volledige financiële onafhankelijkheid van elkaar (of voor een variant hierop). Het aandeel dat kiest voor het conventioneel gemeenschapsstelsel daalde de afgelopen jaren van 23% in 2013 naar 18,3% in 2018. De andere 2 regimes, bleven qua aandeel eerder stabiel.

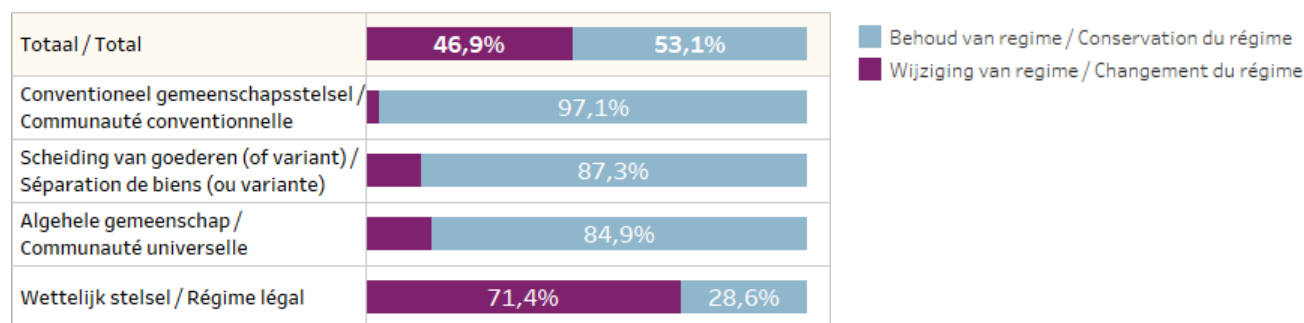

Grafiek 5: Onderlinge verhouding huwelijksvermogensstelsels over een periode van 5 jaar

WIJZIGING HUWELIJKSCONTRACT / HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL (TIJDENS HET HUWELIJK)

Tijdens het huwelijk hebben de echtgenoten de mogelijkheid om hun huwelijksovereenkomst / huwelijkvermogensstelsel dat gekozen werd bij de aanvang van hun huwelijk te herzien en aan te passen aan hun situatie. Elke wijziging van het huwelijkvermogensstelsel waarvoor een wijzigingsakte werd opgesteld wordt eveneens geregistreerd in het centraal register.

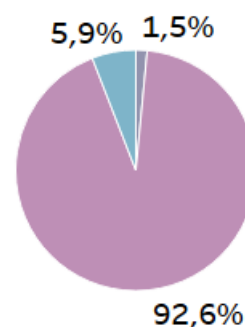
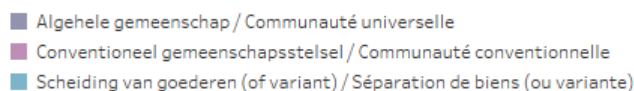
In de eerste helft van 2018 zijn 60,2% van alle in het CRH ingeschreven akten het gevolg van een dergelijke wijziging (zie grafiek 3 op voorgaande pagina). Daarvan koos 46,9% voor een ander huwelijksregime (Totaal in onderstaande grafiek). De andere 53,1% behield het bestaande regime maar deed enkele aanpassingen door bijvoorbeeld bijkomende bepalingen op te nemen of bestaande bepalingen te schrappen. We zien dat de koppels die kozen voor het conventioneel gemeenschapsstelsel, voor het regime van scheiding van goederen of voor de algehele gemeenschap dit regime voor een groot deel behouden bij de herziening van hun huwelijksovereenkomst. In de eerste 6 maanden van dit jaar koos respectievelijk 97,1%, 87,3% en 84,9% voor het behoud van hun regime.

Grafiek 6: Verhouding keuze voor behoud of wijziging van het regime bij een wijzigingsakte (akten verleden in de eerste 6 maanden van 2018)

Koppels die kozen voor een wettelijk stelsel, hieronder vallen ook die koppels die getrouwd waren zonder huwelijksovereenkomst, is de keuze voor een totaal ander regime veel frequenter. In de wijzigingsakten die verleden werden in het 1ste semester 2018 veranderde 71,4% van de koppels hun huwelijksregime.

92,6% van die koppels kiest in hun herziening voor het conventioneel gemeenschapsstelsel, een kleine 6% opteert voor het regime van scheiding van goederen en een kleine minderheid (1,5%) schakelt over naar de algehele gemeenschap.

Grafiek 7: Keuze van nieuw regime bij overstap van het wettelijk stelsel (1ste semester 2018)

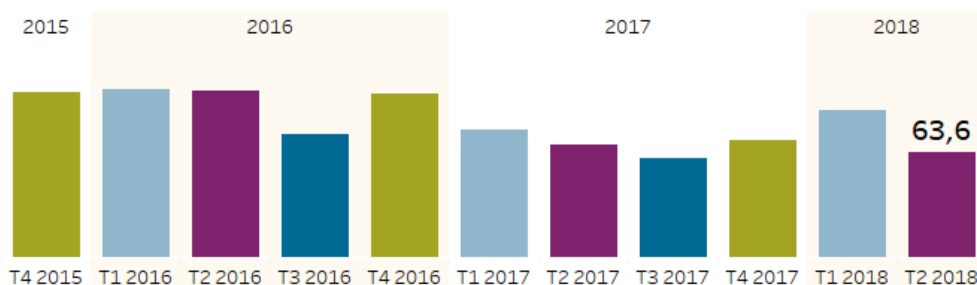
Verderop in dit document, bij de bespreking van de testamenten, wordt ook bekeken in welke mate de koppels ervoor opteren om via hun huwelijksovereenkomst bepaalde regelingen te treffen in het kader van hun nalatenschap.

SAMENLEVINGSCONTRACTEN²

Koppels die niet getrouwd zijn, maar wel wettelijk samenwonen en toch bepaalde aangelegenheden met betrekking tot hun relatie, hun kinderen, ... willen formaliseren, kunnen ervoor kiezen om een samenlevingscontract te laten opstellen en daarin specifieke regelingen en afspraken vast te leggen.

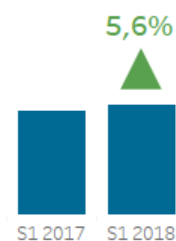
De index, afgebeeld in grafiek 8, weerspiegelt de evolutie van deze samenlevingscontracten. Deze index is nog relatief jong daar de inschrijvingen van de samenlevingscontracten voor wettelijk samenwoners in het centraal register pas op 1 september 2015 zijn aanvang kende. Het register bevat geen gegevens inzake de overeenkomsten die worden gesloten tussen feitelijk samenwoners.

De index kende in het 1ste trimester een groei van +25,7% in vergelijking met het 4de trimester 2017. In het 2de trimester viel het aantal afgesloten en ingeschreven samenlevingscontracten -28,4% terug ten opzichte van het 1ste trimester van het jaar. De index sloot het 2de trimester af op 63,6 punten.

Grafiek 8: Index samenlevingscontracten (4de trimester 2015 = index 100)

In vergelijking met de eerste 6 maanden van vorige jaar steeg het aantal samenlevingscontracten over dezelfde periode in 2018 met +5,6%. Het is in het eerste trimester dat er dit jaar meer samenlevingscontracten werden afgehandeld (15,8% meer ten opzichte van het 1ste trimester 2017). In het 2de trimester lag het aantal -6% lager dan hetzelfde trimester vorig jaar.

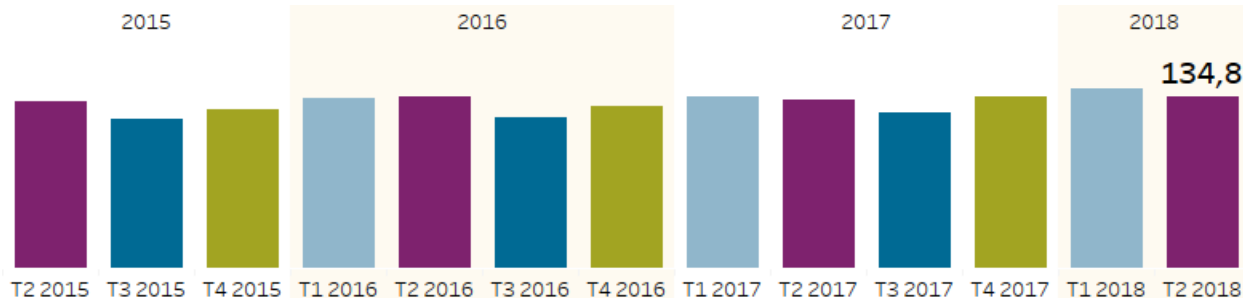
Grafiek 9: Evolutie samenlevingscontracten eerste 6 maanden 2017 - 2018

² Gebaseerd op het Centraal Register van Huwelijksovereenkomsten (CRH), de centrale gegevensdatabank waarin huwelijksovereenkomsten, wijzigingsakten en samenlevingsovereenkomsten voor wettelijk samenwoners worden opgenomen

TESTAMENTEN³

AUTHENTIEKE EN EIGENHANDIGE TESTAMENTEN

De index van de testamenten, afgebeeld in grafiek 10, representeert de inschrijvingen van zowel de authentieke (of notariële) als de eigenhandige testamenten⁴. De index startte in het 3de trimester 2007 (=index 100) en sloot het 2de trimester 2018 af op 134,8 punten. Na een sterk eerste trimester, waarbij het aantal verleden en in het centraal register geregistreerde testamenten een nieuw record bereikte, daalde de index in het 2de trimester -5,1% ten opzichte van het 1ste trimester 2018.

Grafiek 10: Index testamenten

In vergelijking met de eerste 6 maanden van 2017 steeg het aantal geregistreerde testamenten in dezelfde periode van 2018 +3,4%. Het aantal authentieke testamenten steeg +6,8%, het aantal eigenhandige testamenten bleef eerder stabiel ten opzichte van de eerste 6 maanden van 2017 (+0,6%).

Grafiek 11: Evolutie testamenten eerste 6 maanden 2017 – 2018

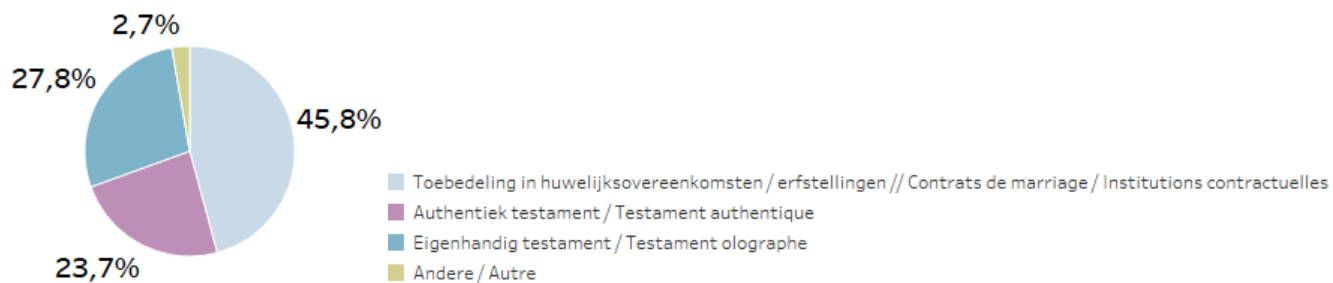
TOEBEDELINGEN IN HUWELIJKSOVEREENKOMSTEN / ERFSTELLINGEN

Gehuwden hebben, naast een individueel testament, de mogelijkheid om binnen het kader van het huwelijksvermogenstelstel bijkomende regelingen op te nemen in hun huwelijksovereenkomst die een invloed kunnen hebben op hun nalatenschap. Echtgenoten kunnen aan elkaar schenken, hetzij binnen de huwelijksovereenkomst, hetzij daarbuiten. Deze toevoeging van dergelijke clausules in de huwelijksovereenkomsten en de contractuele erfstellingen worden eveneens ingeschreven in het Centraal Register van Testamenten.

In het eerste semester van 2018 was bijna de helft van alle inschrijvingen in het Centraal Register van Testamenten hieraan gerelateerd (45,8%, zie ook grafiek op volgende pagina). De andere inschrijvingen betreffen voor iets minder dan 28% de registratie van een eigenhandige testament op vraag van de erflater, en 24% betreft de registratie van een authentiek testament.

³ Gebaseerd op het Centraal Register van Testamenten (CRT), de centrale gegevensdatabank waarin alle (herroepingen van) testamenten en (wijzigingen van) huwelijkscontracten die een clausule bevatten met betrekking tot de afhandeling van een nalatenschap worden geregistreerd.

⁴ Het bestaan van het testament wordt geregistreerd door de notaris op het moment van de redactie of het in bewaring geven van het testament. Maar zowel het bestaan als de inhoud ervan blijft geheim zolang de erflater leeft.

Grafiek 12: Onderverdeling van de inschrijvingen in CRT in de eerste 6 maanden van 2018

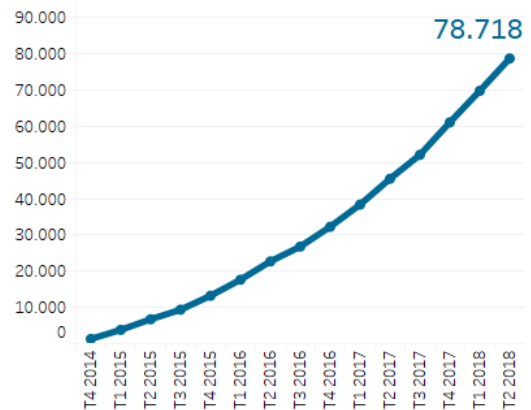
De inschrijvingen die onder 'Andere' vallen betreffen bijvoorbeeld de registratie van de overeenkomst die een koppel tijdens hun echtscheidingsprocedure dient te treffen met betrekking tot hun nalatenschapsregeling tijdens de lopende procedure.

Meer informatie over de soorten testamenten en de contractuele erfstellingen is terug te vinden in het addendum.

LASTGEVINGSOVEREENKOMSTEN MET HET OOG OP DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING ⁵

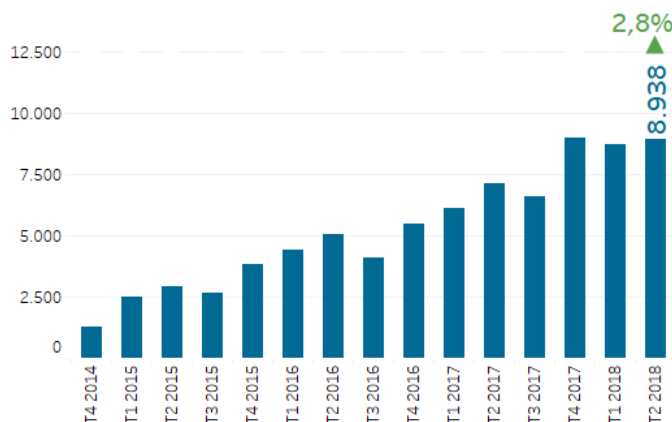
In een lastgevingsovereenkomst met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming (ook wel zorgvolmacht genoemd) geeft een persoon aan iemand die hij vertrouwt de volmacht om bepaalde handelingen met betrekking tot het beheer van zijn goederen in zijn plaats te stellen op het moment dat hij niet meer in staat is om dit zelf te doen. Een lastgevingsovereenkomst dient ingeschreven te worden in het Centraal Register van Lastgevingen opdat ze rechtsgeldig is. Deze registratie kan bij een onderhandse lastgeving gebeuren door de lastgever via het vredegericht, of via een notariële akte bij de notaris.

De grafiek hiernaast toont het totaal aantal ingeschreven lastgevingsovereenkomsten per trimester sinds het bestaan van dit type volmacht (1 september 2014). Eind juni, bijna 4 jaar na de creatie van het centrale register, werden bijna 79.000 zorgvolmachten geregistreerd.

Grafiek 13: Totaal aantal ingeschreven lastgevingsovereenkomsten

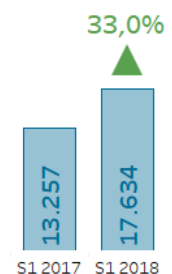
Sinds zijn bestaan kent de populariteit van de lastgevingsovereenkomsten een forse groei. Onderstaande grafiek illustreert het aantal trimestriële inschrijvingen in het register en vergelijkt het aantal inschrijvingen in het 2de trimester 2018 ten opzichte van het 1ste trimester 2018. Eind 2017 ligt het aantal inschrijvingen per trimester hoger dan ooit. De eerste 2 trimesters van 2018 bevestigen dit record. Niettegenstaande er in de eerste 3 maanden van 2018 -3,0% minder registraties gebeurden ten opzichte van het 4de trimester 2017, zien we dat het 2de trimester 2018 op gelijke hoogte afsluit als 2017. In het 2de trimester werden bijna 9.000 lastgevingsovereenkomsten opgesteld en geregistreerd. Dat is +2,8% hoger dan het 1ste trimester 2018.

Grafiek 14: Aantal lastgevingsovereenkomsten per trimester / evolutie T1 2018-T2 2018

Vergelijken we de eerste 6 maanden van 2018 met dezelfde periode in 2017 dan ligt het aantal geregistreerde lastgevingsovereenkomsten +33,0% hoger. In de eerste jaarhelft van 2018 werden gemiddeld 2.900 zorgvolmachten per maand geregistreerd. In 2017 lag dat gemiddelde in het eerste semester nog op 2.200 per maand. Jaar na jaar wordt het bestaan én het belang van een geregistreerde lastgevingsovereenkomst algemeen bekender.

Grafiek 15: Evolutie inschrijvingen lastgevingsovereenkomsten eerste 6 maanden 2017 - 2018

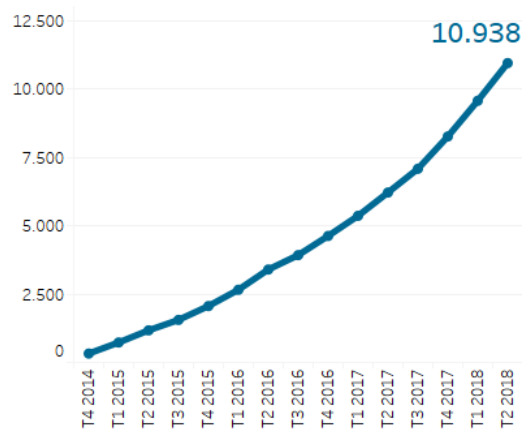

⁵ Gebaseerd op het Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten (CRL), de centrale gegevensdatabank waarin de bijzondere of algemene lastgevingsovereenkomsten met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming worden opgenomen (zowel de onderhandse als de authentieke)

AANWIJZING VAN EEN BEWINDVOERDER OF VERTROUWENSPERSOON⁶

Gelijktijdig met de start van het centraal register voor lastgevingsovereenkomsten is er vanaf september 2014 ook een centraal register waarin de verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon geregistreerd worden.

Met deze verklaring kan een persoon zijn voorkeur laten gelden voor de persoon of personen die kan/kunnen optreden als bewindvoerder indien hijzelf niet meer in staat zou zijn om zelf zijn goederen te beheren. Indien een rechterlijke bescherming vereist is (bijvoorbeeld omwille van de gezondheidstoestand) dan zal de vrederechter in principe deze wilsverklaring volgen. Bestaat een dergelijke verklaring niet dan kiest de rechter zelf welke bewindvoerder het meest geschikt is om die persoon bij te staan.

Op het einde van het tweede trimester 2018 werden bijna 11.000 verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon geregistreerd in het centraal register.

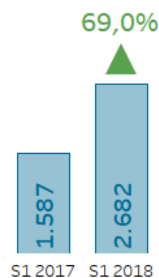
2 jaar na invoering bereikte het aantal inschrijvingen de kaap van 5.000. Nu, anderhalf jaar later, is dit aantal meer dan verdubbelt.

Het aantal verklaringen dat per trimester opgesteld wordt stijgt dus keer op keer (zie grafiek hieronder). Enkel het 3de trimester 2015 en 2016 waren hierop een uitzondering. Ook in 2018 neemt dit aantal opnieuw toe. In het 4de trimester 2017 werden zo'n 1.200 verklaringen ingeschreven. In het 1ste en het 2de trimester 2018 steeg dat aantal respectievelijk met +10,6% en +5,5%.

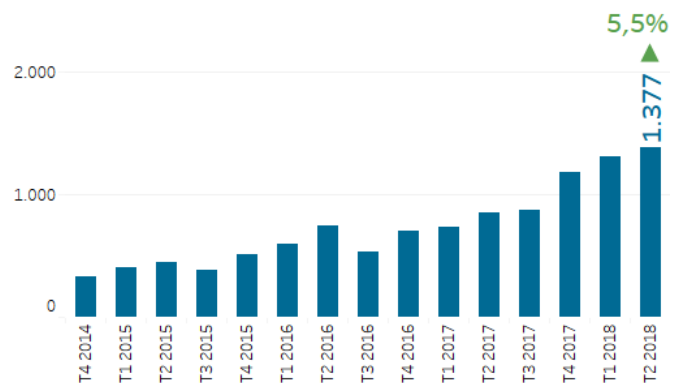
Grafiek 16: Totaal aantal ingeschreven verklaringen

In de eerste 6 maanden van 2018 stelden gemiddeld zo'n 15 personen per dag een dergelijke verklaring op. Ter vergelijking, in dezelfde periode vorig jaar waren dat er half zoveel.

Zoals grafiek 18 hieronder illustreert steeg het aantal afgelegde verklaringen het eerste semester 2018 met 69,0% in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar.

Grafiek 18: Evolutie inschrijvingen lastgevingsovereenkomsten eerste 6 maanden 2017 - 2018

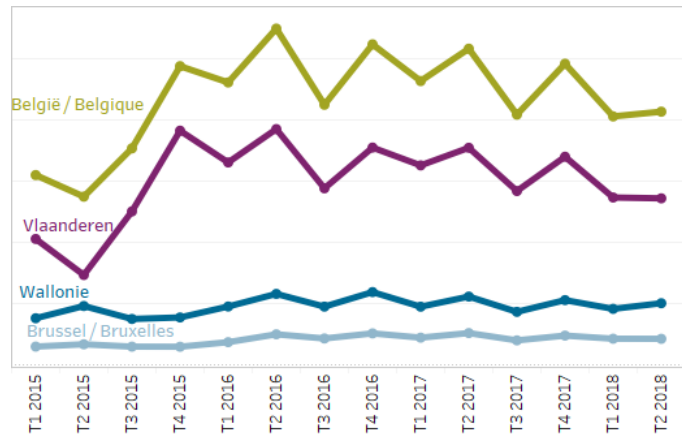
Grafiek 17: Aantal afgelegde verklaringen voor de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon per trimester / evolutie T1 2018-T2 2018

⁶ Gebaseerd op het Centraal Register van Verklaringen (CRV), de centrale gegevensdatabank waarin alle afgelegde verklaringen betreffende de aanduiding van een vertrouwenspersoon of bewindvoerder (in het kader van een gerechtelijke bescherming) worden geregistreerd.

SCHENKINGEN⁷

In deze familiebarometer bekijken we tot slot de evolutie van de schenkingen. We beschouwen hierbij zowel de schenkingen van een onroerend goed als de roerende schenkingen (bv. een som geld, aandelen aan toonder, ...) waarvoor een authentieke akte opgesteld werd bij de notaris. We bekijken de evolutie op zowel nationaal niveau als op regionaal niveau.

In het eerste trimester van 2018 worden, net zoals voorgaande jaren, minder schenkingsakten verleden dan op het einde van het jaar. Op nationaal niveau (geel-groene lijn in de grafiek hiernaast) daalde het aantal schenkingen in het eerste trimester 2018 -17,5% ten opzichte van het 4de trimester 2017. Het aantal schenkingen komt hiermee op het laagste niveau sinds de start van de hervorming van de schenkbelasting (juli 2015 in Vlaanderen, januari 2016 in Brussel).

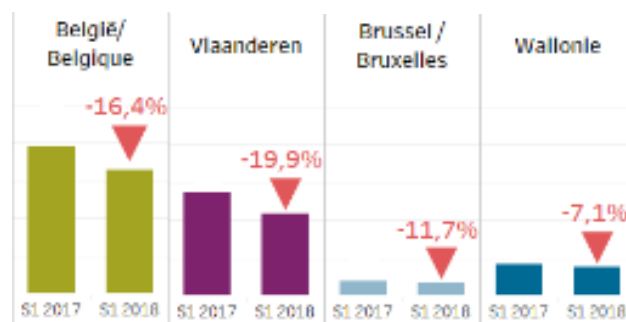

Grafiek 19: Overzicht aantal schenkingsakten in België en in elke regio

Doorgaans wordt deze terugval gecompenseerd in het 2de trimester, maar dit jaar blijft het aantal schenkingen in het 2de trimester op quasi hetzelfde niveau als het 1ste trimester (+1,9% ten opzichte van het 1ste trimester 2018). Ook in vergelijking met hetzelfde trimester vorig jaar daalt het aantal schenkingen in België (-12,5% in het 1ste trimester en -20,0% in het 2de trimester).

Cumulatief, over een periode van de eerste zes maanden werden in België -16,4% minder schenkingsakten verleden in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar (zie grafiek hieronder).

De forse daling op nationaal niveau is voornamelijk het gevolg van de negatieve evolutie in Vlaanderen. Met een daling van net geen -20% kent Vlaanderen de grootste terugval van het aantal schenkingsakten ten opzichte van de

Grafiek 20: Semestriële evolutie schenkingsakten in België en in elke regio / S1 2017 – S1 2018

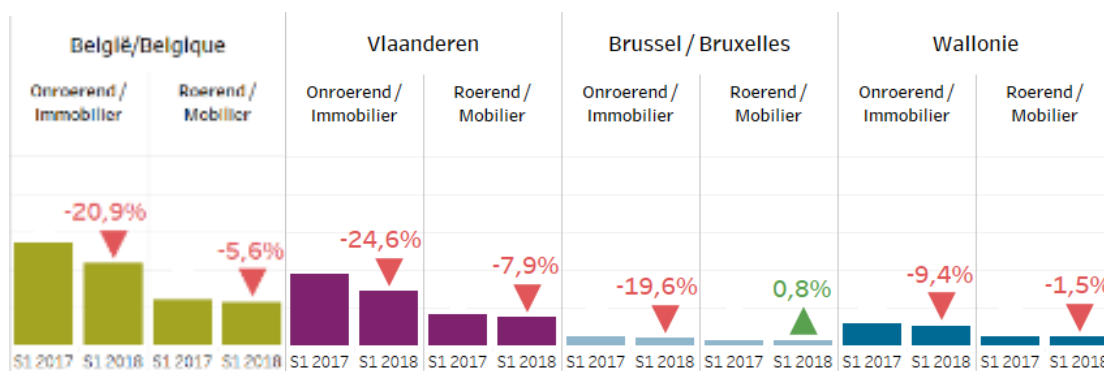
eerste zes maanden van 2017. Maar ook in het Brussels Gewest en in Wallonië werd het afgelopen semester minder geschonken. In Wallonië is de daling met -7,1% ten opzichte van het 1ste semester 2017 het kleinst. Wallonië registreerde in het 2de trimester van dit jaar als enige regio een groei in het aantal schenkingsakten (zie donderblauwe lijn in grafiek 19). Hiermee werd in deze regio de traditionele dalende trend uit het eerste trimester enigszins gecompenseerd.

⁷ Gebaseerd op het aantal schenkingsakten

Als laatste punt beschouwen we de evolutie van de schenkingen volgens type schenking, zijnde een roerende schenking of een schenking van een vastgoed. We vergelijken de eerste 6 maanden van 2018 met dezelfde periode in 2017 (grafiek 17).

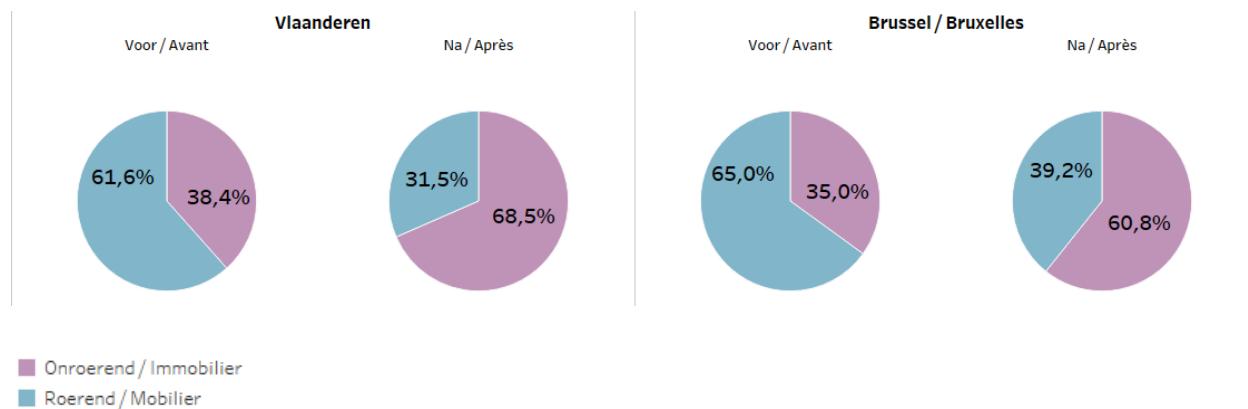
De grootste dalingen ten opzichte van vorig jaar worden vastgesteld bij de onroerende schenkingen. Op nationaal niveau daalt deze vorm van schenken met geen -21%. In Vlaanderen bindt de populariteit van het schenken van onroerende goederen het meeste in (-24,6%). Ook in Brussel zien we een daling in die grootteorde (-19,6%).

De roerende schenkingen waarvoor een authentieke akte opgesteld werd daalde het voorbije semester -5,6% ten opzichte van 1ste semester vorig jaar. Ook hier zien we in Vlaanderen de grootste daling (-7,9%). Enkel de Brusselse notariskantoren zagen een kleine toename op (+0,8%).

Grafiek 21: Semestriële evolutie roerende en onroerend schenkingen in België en in elke regio / S1 2017 – S1 2018

Na de hervorming van de schenkbelasting in Vlaanderen (sinds juli 2015) en Brussel (sinds januari 2016) nam het aantal onroerende schenkingen toe in deze regio's toe. Door dit fiscale voordeel werd het schenken van vastgoed populairder dan de roerende schenkingen. In Vlaanderen veranderde de verhouding roerend/onroerende schenking van 62/38 naar 32/68 (zie grafiek hieronder). Ook in Brussel wordt een dergelijke ommekeer vastgesteld (65/35 naar 39/61).

Grafiek 22: Verhouding roerende en onroerende schenkingen in Brussel & Vlaanderen vóór en na de hervorming van de schenkbelasting

ADDENDUM 1: DE HERVORMING VAN HET ERFRECHT EN HET HUWELIJKSVERMOGENSRECHT

Sinds 1 september 2018 zijn de nieuwe regels rond het erf- en huwelijksvermogensrecht van toepassing. Kort samengevat rust de hervorming van het erfrecht op drie grote pijlers:

1. De omvang van de reserves (wettelijk beschermde erfdelen) voor de kinderen wordt gewijzigd en de ouderlijke reserve wordt afgeschaft:

Sinds 1 september 2018 kan iedereen over de helft van zijn vermogen beschikken. Deze belangrijke wijziging staat synoniem voor méér vrijheid om te beslissen welk deel van zijn vermogen aan wie toekomt.

2. De regels over de inkorting en de inbreng van giften worden aangepast:

Schenken en erfenissen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hoe een schenking wordt ingebracht of ingekort en wat de waarde van een schenking precies is, is van cruciaal belang om latere conflicten tussen erfgenamen te vermijden. De hervorming verlaat het principe dat schenkingen “in natura” moeten worden ingebracht of ingekort, wat de begiftigden meer zekerheid geeft.

3. In bepaalde gevallen kunnen punctuele- of globale familiale erfovereenkomsten opgesteld worden.

Ouders kunnen met hun kinderen nagaan of de schenkingen of de verkregen voordelen die ze tijdens hun leven hebben kunnen genieten (zoals dure studies, het helpen met verbouwingen aan een huis, de zorg voor de kleinkinderen) evenwichtig zijn ten opzichte van elkaar. De zogenaamde ‘globale erfovereenkomsten’ tussen gezinnen geven een kans om in alle transparantie de tellers weer op nul te plaatsen tussen de broers en zussen eenmaal de nalatenschap van hun ouders openvalt.

Naast deze globale erfovereenkomst (waar de ouder met al zijn kinderen rond de tafel moet zitten), kunnen ook ‘punctuele overeenkomsten’ worden gesloten (soms zelfs éézijdig, door één persoon individueel) over bepaalde aspecten van de behandeling van schenkingen na overlijden van de schenker.

De hervorming van het huwelijksvermogensrecht steunt op de volgende krachtlijnen:

1. Bepaalde knelpunten en problemen bij de toepassing van het wettelijk stelsel weggewerkt;

Sommige regels in verband met de eigen en gemeenschappelijke goederen van de echtgenoten worden verfijnd.

2. Koppels die in gelijke delen en in volle eigendom een woning verwerven kunnen een verklaring van ‘anticipatieve inbreng’ opnemen in hun authentieke akte.

Met deze verklaring zal het goed automatisch in het gemeenschappelijk vermogen ingebracht worden bij het aangaan van een huwelijk.

3. De nieuwe wet biedt een wettelijke omkadering voor bedingen die worden toegevoegd aan een stelsel van scheiding van goederen (bijv. voor solidariteit tussen de echtgenoten).

Koppels kunnen hun stelsel corrigeren en milderer, door bijvoorbeeld een beding van verrekening van aanwinsten toe te voegen in hun huwelijkscontract.

Tenslotte wordt ook de positie van de langstlevende echtgenoot in het huwelijksvermogensrecht en het erfrecht wordt herbekeken.

Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot wordt versterkt indien hij of zij samen met een verdere bloedverwant(en) van de erflater komt te erven. Anderzijds zijn er méér mogelijkheden om het erfrecht van de langstlevende echtgenoot - in onderling akkoord - te beperken bij nieuw samengestelde gezinnen.

ADDENDUM 2: HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS

De drie belangrijkste huwelijksvermogensstelsels zijn:

- het wettelijk stelsel. Dit is het stelsel dat wettelijk van toepassing is op alle gehuwde paren die geen huwelijkscontract afgesloten hebben;
- het stelsel van scheiding van goederen;
- het stelsel van de algehele gemeenschap van goederen;

1. HET WETTELIJK HUWELIJSSTELSEL

Elk gehuwd paar is onderworpen aan een huwelijksvermogensstelsel.

Het is voor een goede rechtsgang ondenkbaar dat er echtparen zouden bestaan voor wie niet uitgemaakt kan worden of een goed nu aan één van de echtgenoten of aan beiden toebehoort. Daarom zijn echtgenoten die geen huwelijkscontract gesloten hebben, vanaf de dag van hun burgerlijk huwelijk onderworpen aan het wettelijk stelsel.

Het wettelijk stelsel verdeelt de goederen van de echtgenoten in drie vermogens:

- het eigen vermogen van de ene echtgenoot
- het eigen vermogen van de andere echtgenoot
- het gemeenschappelijk vermogen

Erg vereenvoudigd kan men zeggen dat het wettelijk stelsel door vier basisregels beheerst wordt.

1. **Eigen** zijn alle goederen die men bezit vóór het huwelijk, bv. de auto van de ene echtgenoot, de gelden op zijn spaarrekening, de bouwgrond die één van de echtgenoten aankocht vóór het huwelijk, het erfdeel dat de andere echtgenoot reeds bezit ten gevolge van het overlijden van zijn vader vóór het huwelijk, het kapsalon dat één van de echtgenoten reeds uitbaatte bij het aangaan van het huwelijk. Ook eigen blijven de schulden die men reeds had vóór het aangaan van het huwelijk.
2. **Eigen** zijn alle goederen verworven via een nalatenschap of via een schenking. Ook de schulden die drukken op erfenissen of schenkingen, zijn eigen schulden.
3. **Gemeenschappelijk** zijn alle inkomsten, zowel beroepsinkomsten (lonen, wedden, werkloosheidsuitkeringen,...) als inkomsten uit eigen goederen. Voorbeelden van inkomsten uit eigen goederen:
 - huurgelden van een eigen woning, bv. van de woning die geërfd werd;
 - intresten van effecten die men reeds vóór het huwelijk bezat.
4. **Gemeenschappelijk** zijn alle goederen waarvan niet kan bewezen worden dat ze de eigendom zijn van één van de echtgenoten.

Alle gemeenschappelijke goederen vormen samen het gemeenschappelijk vermogen.

2. HET STELSEL VAN SCHEIDING VAN GOEDEREN

In tegenstelling tot het wettelijk stelsel dat drie vermogens telt, kent het stelsel van scheiding van goederen slechts twee vermogens:

- het vermogen van de ene echtgenoot
- het vermogen van de andere echtgenoot

Een gemeenschappelijk vermogen bestaat niet in dit stelsel. De goederen die ze samen hebben noemt men onverdeelde goederen.

Tussen onverdeelde goederen en gemeenschappelijke goederen bestaat een essentieel juridisch verschil. Uw notaris kan u hierover inlichten.

In een stelsel van scheiding van goederen blijven de echtgenoten financieel volledig onafhankelijk van elkaar.

Het inkomen van de ene echtgenoot blijft van hem of haar, het inkomen van de andere echtgenoot blijft van hem of haar. De vermogens vermengen zich niet met elkaar, ze blijven gescheiden. Partijen kunnen conventioneel toch enige vorm van vermogensrechtelijke solidariteit voorzien, bijvoorbeeld aan de hand van een 'verrekenbeding' (beding van verrekening van aanwinsten).

3. HET STELSEL VAN DE ALGEHELE GEMEENSCHAP

Zoals de benaming het reeds aangeeft, is in dit stelsel alles gemeenschappelijk.

Ongeacht de wijze waarop de goederen verkregen werden, zullen ze steeds samen toebehoren aan beide echtgenoten.

Bij ontbinding van het stelsel (echtscheiding of overlijden) zal alles verdeeld worden.

In het stelsel van algehele gemeenschap heeft het geen enkel belang wie iets gekocht of betaald heeft, op wiens naam de bankrekening staat, op wiens naam de factuur staat, of men de goederen reeds bezat vóór het huwelijk of tijdens het huwelijk gekocht of geërfd heeft: alles is gemeenschappelijk.

ADDENDUM 3: TESTAMENTEN: VERSCHILLENDE VORMEN

HET NOTARIEEL (OF AUTHENTIEK) TESTAMENT

Het notarieel of openbaar testament is een notariële akte, die verleden wordt voor twee notarissen of één notaris in aanwezigheid van twee getuigen.

De erflater dicteert zijn testament aan de notaris die er een akte van opmaakt.

Het notarieel testament is noodzakelijk voor personen die niet kunnen schrijven of doof, blind of analfabeet zijn. Het is gebruikelijk dat de erflater bij het dicteren gebruik maakt van een nota die hij vooraf zelf, meestal in overleg met de notaris, heeft opgesteld. Deze vorm is dus zeer aanbevelenswaardig wanneer de testamentmaker onzeker is over de geldigheid van zijn schikkingen.

De notaris moet het gedicteerde gedeelte van het testament niet meer eigenhandig schrijven. Hij mag het sindsdien ook in getypte vorm op papier zetten.

Nadien wordt het testament door de notaris voorgelezen en door allen ondertekend.

HET INTERNATIONAAL TESTAMENT

Dit wordt door de erflater aan de notaris aangeboden, die in tegenwoordigheid van twee getuigen er een verklaring over opmaakt.

De getuigen zijn absoluut noodzakelijk en kunnen niet vervangen worden door een tweede notaris.

Het internationaal testament moet schriftelijk opgesteld worden, maar moet niet noodzakelijk door de erflater zelf geschreven worden. Een familielid of vriend mag dit in zijn plaats doen.

De taal waarin het opgemaakt wordt speelt geen rol. Het mag worden getypt.

HET EIGENHANDIG (OF HOLOGRAFISCH) TESTAMENT

Zoals het woord zegt, wordt dit testament volledig van de eerste tot de laatste letter eigenhandig door de testamentmaker geschreven, gedateerd en ondertekend. Hier zijn geen getuigen bij nodig.

Essentieel is dat het door de testamentmaker zelf geschreven is. Laten schrijven of typen is uit den boze. Hoe of waarop het wordt geschreven is niet belangrijk. Alle voorwerpen zijn toegestaan: een blad papier, een omslag, een stuk hout...

Wel moet men er rekening mee houden dat het testament na overlijden aan een notaris zal aangeboden worden.

Het mag geschreven worden met een vulpen, potlood of stift.

Toevoegingen, woorden over andere heen geschreven en/of postscripta zijn toegelaten.

Natuurlijk is het beter een ordelijk en overzichtelijk werkstuk op te stellen. Eventueel vraagt de erflater aan de notaris om hem een ontwerp voor te stellen volgens zijn wensen, waarop de erflater dit ontwerp overschrijft.

Tweede vereiste is dat de erflater zijn testament dateert.

De datum is voldoende. Het uur kan nuttig zijn als er meerdere testamenteën zouden bestaan. Aan de hand van de datum zal later nagegaan kunnen worden of de erflater op dat ogenblik bekwaam was om een testament te maken.

Wanneer er meer dan één testament is, zal er nagezien moeten worden welk het laatste is en of dit al dan niet vorige testamenteën herroept of eenvoudigweg aanvult.

Tot slot moet het testament door de erflater zelf ondertekend worden.

De gebruikelijke manier van ondertekenen volstaat.

Bij voorkeur wordt er ook voor gezorgd dat tekst, datum en handtekening bij elkaar aansluiten.

DE CONTRACTUELE ERFSTELLING

In tegenstelling tot de testamenteën, die individueel moeten worden opgemaakt kunnen echtgenoten door middel van een contractuele erfstelling elkaar wederkerig het grootst beschikbaar gedeelte van hun nalatenschap vermaken voor het geval één van hen als eerste zouden overlijden.

Deze contractuele erfstelling kan ofwel in het huwelijkscontract opgenomen worden (en kan dan alleen herroepen worden in onderling akkoord) ofwel in een latere akte (en is dan eenzijdig herroepelijk).

Daar men geen aanvullende beschikkingen aan andere personen kan inlassen of geen regelingen kan voorzien voor het geval men samen zou overlijden of voor het geval men de langstlevende is, is dit een minder en minder voorkomende vorm van een uiterste wilsbeschikking.

ADDENDUM 4: LASTGEVINGSOVEREENKOMSTEN MET HET OOG OP DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING

Een lichte verstandelijke handicap, een hersenletsel na een ongeval of nog, ouderdom die lijdt tot sterk geheugenverlies... tal van gebeurtenissen kunnen ervoor zorgen dat je niet meer in staat bent om jouw vermogen te beheren.

Met een zorgvolmacht (via een lastgevingsovereenkomst) geef je aan één of meerdere personen (de lasthebbers) de bevoegdheid om bepaalde beslissingen te nemen of bepaalde handelingen te stellen in verband met je goederen, voor vandaag of voor de toekomst. Die personen, al dan niet familieleden, kunnen tussenkomen bij de verkoop van een huis, het betalen van een rekening, het plannen van je successie... rekening houdend met eventuele instructies die je hieromtrent in de volmacht hebt opgenomen. Een zorgvolmacht is een buitengerechtelijke beschermingsregeling; er is geen tussenkomst van de rechtbank.

Om een volmacht te kunnen geven, moet je “wilsbekwaam” zijn, en dus nog in staat zijn om beslissingen te kunnen nemen. Door de registratie van de zorgvolmacht in het CRL (Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten), zal de volmacht echter doorwerken wanneer je niet meer wilsbekwaam bent. Op die manier zullen de door jou aangeduide personen het beheer van (een deel van) jouw vermogen kunnen waarnemen wanneer jij het niet meer kan.

Een zorgvolmacht opstellen doe je best bij een notaris. Hij zal de partijen adviseren bij het opstellen van de volmacht.

ADDENDUM 5: VERKLARINGEN AANSTELLING BEWINDVOERDER

Het bewind is een gerechtelijke beschermingsregeling. Een persoon onder bewind plaatsen, veronderstelt de tussenkomst van de rechter. De beschermde persoon kan niet meer vrij handelen. Het bewind wordt dan ook als een ingrijpende bescherming ervaren. Vaak zal het bewind pas toegepast worden als alternatieve beschermingsmethoden zoals de zorgvolmacht onvoldoende zijn om een persoon daadwerkelijk te beschermen.

Een persoon kan zowel voor een paar handelingen, als voor alle handelingen onder bewind geplaatst worden. Ondanks de tussenkomst van de rechter, zal men altijd proberen de wil en de autonomie van de te beschermen persoon voorop te stellen. Alle beslissingen worden altijd genomen in het belang van de persoon.

Kan je een bewindvoerder kiezen? Iedereen kan via een “verklaring van voorkeur” een voorkeur aangeven voor het geval hij ooit onder bewind wordt geplaatst. De verklaring wordt alleen van kracht als iemand onder gerechtelijke bescherming wordt geplaatst en als de door hem gekozen bewindvoerder akkoord gaat. Je kan die verklaring afleggen voor de vrederechter van uw woon- of verblijfplaats of voor een notaris met een notariële akte. Ze wordt geregistreerd in het Centraal Register van Verklaringen van voorkeur betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of een vertrouwenspersoon